

Mali Kristofor.

Otroški igrokaz v štirih slikah. Spisal Bogumil Gorenjko.

O s e b e :

Oče, kmet.	Pek, mojster.
Mati.	Njegova žena.
Janez,	Tonček, njun šestletni
Barbara, { njuni	sinček.
Lovrenc, { otroci	Tri ženske.
Ana,	

Dejanje je precej vzeto iz mladostnega življenja sv. Klemenca Marije Dvořak.

Prva slika.

Dvorišče pred hišo; na desni ob hiši klop, na levi v ospredju mala kapelica lurške Gospe.

Prvi prizor.

Oče sedi na klopi, zavrt v toplo suknjo. Janez, Barbara, Karol, Lovrenc, Ana stoje v krogu sredi pozorišča; Janez drži bandero, napravljeno iz papirja, s podobo Matere božje.

Karol. No, kdo bo zdaj nesel bandero?

Lovrenc (samozavestno). Jaz ga bom nesel; jaz sem najstarejši!

Barbara. Nič ga ne boš nesel ti; Karol naj ga nesel!

Lovrenc. Karol je mlajši kakor jaz! Kaj ga bo on nosil!

Ana. Je pa bolj priden! Karol naj ga nese, Karol!

Lovrenc (grdo pogleda Ano). O ti najmlajše, pa se boš ujedalo, kdo naj nese bandero?

Janez. Ne kregajte se! To ni lepo! Danes so nam v šoli pripovedovali katehet, da ima Marija otroke le tedaj rada, če se imajo tudi oni radi med seboj. Kako nas bo pa Marija vesela, če se bomo prepirali? Nič ne bo vesela naših pesmi!

Vsi. No, kdo naj ga pa nese?

Karol. Veste kaj? Janez naj odloči! In kakor bo Janez rekel, tako naj pa bo!

Vsi. Saj res, Janez naj odloči!

Janez. No dobro! Zdaj gremo na travnik in tam nabereмо rož za kapelico. Do tam naj nese bandero Karol; nazaj grede pa Lovrenc, da ne bo prepira. Pa peli bomo tisto: »Marija, Mati ljubljena!« Ná, Karol, bandero!

Karol (vzame bandero, za njim se postavita dečka, nato deklici, in vsi odidejo mimo kapelice počasi za kulise, pojóč):

Marija, Mati ljubljena,	Mi svoja srca Ti damo,
češčena bodi Ti,	zaupno k Tebi kličemo:
rodila si nam Jezusa,	Marija, varuj nas!
zato Te vse slavi.	Marija, varuj nas,

(Prim. Slava Brezmadežni str. 37!)

Drugi prizor.

Oče, mati.

Mati (pride med petjem iz hiše). Varuj se, da se ne prehladiš in da ne bo z boleznijo še hujše!

Oče. Nič se ne boj! Prav dobro mi dene ta topli majnikov večer! — Gledal sem otroke. Kako lepa je pobožnost nedolžnih src!

Mati. Da bi le vedno ostala nedolžna! Pa kaj, šli bodo po svetu, in Bog vé, kako bo. Svet je poln nevarnosti za mlada srca! Jaz se kar bojim misliti na to, kako bo.

Oče. Če Bog dá, bodo ostali dobri. Lovrenc bo ostal doma; najstarejši je. On bo imel domačijo; najbolj je tudi korajžen, zato naj bi se šel učiti mesarije in jo potem izvrševal doma. Karol se bo šel tudi učiti kakega rokodelstva. Janez, Janez pa —

Mati. Veš kaj, Janez naj bi šel pa — v šole.

Oče. Razumen je, za šolo bi bil. In pobožen je tudi, hvala Bogu. — Pa po mestih se dandanes mladi ljudje največ slabega naučijo!

Mati. Bog ga bo varoval! Že sam mi je pripovedoval, kako rad bi postal duhovnik. Vprašal me je, odkod to, da mu je pri povzdigovanju tako nekako dobro pri srcu, da sam ne vé, kakó; da bi najrajši klečal naprej in naprej in strmel v sv. hostijo in v zlati kelih.

Oče (zamišljen). Hm, tudi jaz bi želel zanj ta poklic! Toda šole so drage. — Kje bomo pa jemali? Saj je že tako moja bolezen mnogo vzela, da smo se morali zadolžiti!

Mati. Samo da bi ozdravel, pa bo vse dobro. Bog bo že blagoslovil vse. Bomo pa malo bolj natezali in varčevali, pa bo šlo!

Oče. Zdi se mi, da sem malo boljši. A za delo, za delo ne bom še. — Čakaj, bom fanta še jaz vprašal, če bi šel rad v šole.

Mati. To sem jaz natihem vedno želela, da bi enega, vsaj enega popolnoma darovala Bogu. Zmeraj sem prosila Boga za to milost, če sem je vredna.

Oče. Bog bo že poskrbel. On je najboljši oče!

Mati. Zaupajmo vanj! — Toda moram pred peč.

Tretji prizor.

Oče, otroci.

Začuje se petje; sredi kitice pride procesija nazaj na oder. Vsi imajo šope rož in se ustavijo pred kapelico, dokler ne odpojo.
Lovrenc ima bandero.

Tebe, Marija, želim poslaviti,
sklenil sem zvesto Te vselej ljubiti —
šopek cvetlični prinesem Ti v dar,
o, ne zavrzi darilca nikar!
Zgornji vršiček, cvet lilijin beli,
čistega srca podoba naj bo,
čistost darujem na duši Ti celi,
daj mi storiti po sklepu srčno!

(Prim. Slava Brezmadežni str. 68!)

Otroci (dajejo šopke Janezu, ki zaljša z njimi kapelico).

Ana (odda prva šopek in steče k očetu in ga prime za roko). Ali ni lepo, oče?

Oče (jo boža). Lepo je, lepo, Anica, angelček moj!

Ana. Kaj ne, da nas bo Marija vesela?

Oče. Le ostanite vedno tako pobožni; potem vas bo Marija rada imela in vas bo vseh vesela.

Otroci (so se zbrali medtem okrog očeta; Janez pa popravlja še šopke pri kapelici). Saj bomo, saj bomo! Kaj nismo pridni, oče?

Oče. No, ste že pridni, že! — Zdaj pa pojdite k materi v hišo! (Otroci odidejo v hišo.) Janez, ti pa stopi malo semkaj!

Četrty prizor.

Oče, Janez.

Janez (pristopi). Kaj bi pa radi, oče?

Oče. Semkaj sedi poleg mene!

Janez (sede). Kaj pa hočete, oče?

Oče. Janez, kaj bi rad postal?

Janez (boječe). Oh, oče —

Oče. Ali bi postal rad — duhovnik?

Janez (ljubó objame očeta). Oh, oče!

Oče. No, če boš priden, pa pojdeš v šole. — Samo, da se jaz pozdravim, da bom spet lahko delal in kaj zaslužil.

Janez. O, saj boste, oče! Kmalu boste ozdraveli! O, kako vas imam rad, oče! (Ga objame.)

Oče. Le moli, da bi ozdravel! Tebe bo Bog rajši uslišal, ko imaš še takó čisto srce.

Janez. Saj molim vsak večer in vsako jutro, ko ministriram. Pri povzdigovanju pa posebno molim za vas. Zdaj bom pa še bolj molil! (Zazvoní angélsko češčenje.)

Oče (se odkrije). Pokliči jih, ave Marijo zvoni!

Janez (zakliče v hišo). Molit angélsko češčenje! (Vsi pridejo iz hiše).

Janez (moli). V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen. Angel Gospodov je oznanil Mariji in spočela je od Svetega Duha. Češčena Marija . . . (Vsi molijo za njim pred kapelico.)

(Zastor počasi pade.)

Druga slika.

Kmetiška soba; v kotu miza s stoli, na mizi cula; v kotu na steni velik lesen križ. Pri vratih žegnanček.

Prvi prizor.

Mati, Janez, pozneje Ana.

Mati (sede na stol, ko se dvigne zagrinjalo, in se nasloni na mizo). Oh, kako je prazna hiša, odkar je on umrl! In še čezdalje bolj prazna postaja! Vse se je razkropilo. Barbka je šla služiti za pastirico; Lovrenc in Karol sta se pa šla učiti rokodelstva. O, kako se vam neki godi, otroci moji — pri tujih ljudeh? Ali vam kdo nadomešča ljubezen materino? — In danes mora še Janez od hiše! (Zajoka.)

Janez (vstopi). Mati, zakaj jokate?

Mati. Kako bi ne jokala? *Vsi so šli, in danes greš še ti, ki sem te rada imela najbolj! (Ga objame.) Pa mislila sem, da boš šel v šole, da te bom kdaj videla pred oltarjem — pa je vse šlo v nič kakor sanje! Oh Bog, koliko je uničila očetova smrt.

Janez (komaj zadržuje jok). O mati, ne jokajte! Morda pa ni bila božja volja, da bi bil duhovnik. Če je pa božja volja, bo pa Bog gotovo vse prav obrnil!

Mati. Oj otrok, le zmeraj tako upaj v Boga. Močnejše je tvoje srce kakor moje. Toliko je že trpelo to srce (si pritisne roko na prsi), zato je že preveč boječe. Zato je tako plaho in polno slutenj! Daj mi Bog močnega upanja! Saj upam vate; to je bila le nepremišljena plahost, ki pohaja iz bolesti!

Ana (priteče v sobo in se oklene matere okrog pasu).

Mati. No Anica, veseli angelček! O, da bi vsaj tebe nikdar ne zadelo tako žalostno slovo! (Polglasno.) Pa tudi ti boš morala enkrat od hiše; zdaj še ne veš. In mati bo ostala sama, čisto sama. Otroci pa bodo šli in se ne bodo vrnili morda nikdar več k materi svoji! (Glasno.) Le lepo pridna bodi danes, Anica! (Jo boža.) Mene ne bo doma, pa še preden bo poldne, se morda vrnem, popoldne pa gotovo. Grem z Janezom; greva v mesto.

Ana. Zakaj pa gre Janez v mesto, mati? Kaj ni lepše, če smo vsi skupaj doma?

Mati. Za peka se gre učiti — — in kadar se vrne, ti bo prinesel kifelčkov, maslenih in lepo pocukranih. (Si obriše solzo.) Zdaj pa le pridna bodi! Kar k sosedovi teti pojdi, pa boš lepo tam. Pa moraš ubogati teto, da ne bodo hudi!

Ana (se še bolj privije k materi). Tudi jaz grem z vami, mati!

Mati. Kako boš šla tako daleč? Le k sosedovim pojdi, saj bom jaz kmalu nazaj. Hitela bom.

Ana. Dajte no, mati, da grem! Nič ne bom trudna, saj sem že velika! (Stegne roke kvišku.)

Mati. O ti dete! (Jo objame.) No, pa pojdi tudi ti, bomo šli pa bolj počasi. Nazajgrede pa, če te tudi nesem. Pojdi in si obleci nedeljsko obleko!

Ana (steče iz sobe).

Drugi prizor.

Mati, Janez.

Mati. Zdaj greš, Janez! Očeta nimaš več. V mestu tudi matere ne boš pravzaprav več imel. Moja molitev te bo pa spremljala povsod. Moj pozdrav ti bo. Spomni se nanj, kadar ti bo hudo, in moli takrat zame tudi ti!

Janez (pol v jok). O mati!

Mati. Ubogaj mojstra in gospodinjo; on ti bo oče, ona pa mati! Čeprav ne boš našel morda pri njih tiste ljubezni kakor v domači hiši, ubogati jih moraš pa vseeno! Spomni se včasih očeta v grobu in lahko boš ubogal, če boš mislil, da ti oče kaj velé, kadar ti bo mojster kaj ukazal.

Janez. Ubogal bom, mati. In kadar mi bo hudo, bom mislil, kako ste me radi imeli vi!

Mati (ga prime za roko, ga rahlo potegne pred križ in mu pokaže Križanega). Glej, ta naj bo zdaj naprej tvoj pravi oče! Otrok, glej, da nikdar ne kreneš s poti, ki je njemu všeč!

Janez. Nikdar ne bom, mati!

Mati. Denarja nimam, da bi ti ga dala. Ná ta tólar, le to imam. (Mu dá tólar.) Veliko bogastvo pa boš imel, če boš vedno ohranil v srcu strah božji in materin blagoslov!

Tretji prizor.

Prejšnja, Ana.

Ana (pride lepše oblečena in se še popravlja). Jaz sem že oblečena, mati!

Mati. No, prav! Zdaj pa v božjem imenu na pot! (Vzame culo z mize. Ob žegnančku pri vratih se ustavi, poškropi Janeza in ga prekriža.) Angel Gospodov naj te spremlja, otrok moj, v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha!

Vsi trije (si brišejo solze in odidejo skozi vrata).

(Zastor pade.)

Tretja slika.

Ulica v mestu.

Prvi prizor.

Janez pride na oder z velikim jerbasom kruha na rami, za roko držeč Tončka.

Tonček. Ti ne veš, Janez, jaz te imam rad!

Janez. Zakaj me imaš rad?

Tonček. I, jaz ne vem! — Zato, ker si tako priden.

Janez. Vidiš, Tonček, kaj ne bi ti rajši zdaj še spančkal, ko je še tako zgodaj, pa hodiš z mano, ko raznašam kruh okrog odjemalcev.

Tonček. Ja, ko grem pa tako rad s teboj, ko sem tako rad pri tebi!

Janez (ga poboža). O ti dobri otrok ti! — Pa vidiš, jaz ne morem tako hitro nositi okrog, kakor bi lahko, če bi bil sam, ko imaš še tako kratke noge. In doma bi me tudi potrebovali!

Tonček. O, mama in oče vidijo radi, da te imam rad. In so rekli, da lahko grem s teboj, ko boš raznašal kruh.

Janez. Jaz te bom vzel kar v naročje, da bom laže hitreje hodil. (Vzame fantka v naročje.) Saj res: kako bo to modro! Lahak si kakor peresce! Na drugo ramo pa jerbas! Vidiš, tako. Zdaj bom pa laže hitro obiral hiše. (Odide z dvojnim bremenom v hišo.)

Drugi prizor.

Tri ženske. Dve prideta od nasprotne strani na oder, tako da se srečata; tretja pa pride pozneje. Vse imajo košarice.

Prva. O, dobro jutro, Meta!

Druga. Bog daj, Bog ga daj, Lucija! Kaj si že nakupila, da se že vračaš s trga?

Prva. I, seveda sem nakupila. (Huda.) E, saj ni nič. Taka draginja, da še nikoli take! Ne vem, kam bomo prišli.

Tretja (pride). No, Bog daj! Kaj že na vse tešče klepetate?

Prejšnji. O tej draginji se pogovarjava.

Tretja. Res, sama ne vem, kaj bomo jedli, če bo tako drago! Vsak korenček je že groš. Blagor kmetu, ki ima vsega dovolj lepo doma!

Prva. O, srečen je kmet! Pa vendar le tišči v mesto, kot bi v mestu pečena piščeta padala z neba — zato je taka draginja!

Drugi dve. Da, da, prav zato; prav imaš!

Tretji prizor.

Ženske, Janez s Tončkom.

Janez (pride iz hiše, kamor je bil prej izginil, na eni rami Tončka, na drugi jerbas, kakor je odšel v prvem prizoru.)

Prva (pokaže na Janeza in se zasmije). Ha, ha, glejte ga, Krištofa, glejte ga, Krištofa!

Drugi dve. Saj res, Krištof, Krištof! (Se smejejo in kažejo nanj.)

Janez (stopi bliže). Kdo je Krištof?

Vse tri. Kaj ga ne vidiš, Krištofa?

Janez. Ne, ne vidim ga. Kje je, kdo je?

Vse tri. Ha, ha, ti si Krištof, ti!

Janez. Zakaj sem jaz Krištof?

Prva. I zato, ker nosiš dečka, kakor je nosil Krištof Jezuščka.

Janez. Kako ga je pa nosil?

Prva. I, kaj še tega ne veš?

Janez (odkima). Ne vem; še nikoli nisem slišal. (Odloži jerbas in dečka.)

Prva. I no, ti bom pa povedala. Vidiš: sveti Krištof je imel svojo kočo ob široki reki. Majhna je bila in siromašna ta kočica. Pa pride nekoč do vode neko dete. Rado bi bilo čez vodo, pa ni moglo, zakaj voda je bila velika.

Druga. Voda je bila narastla vsled dežja.

Prva. No, kakor sem rekla, dete ni moglo čez vodo. Krištof pa je videl vse to, in on je bil velik in se ni bal vode, pa je rekel: »Bom pa jaz prenesel to dete čez vodo; dobro delo bom storil,« si je rekel, pa je vzel otroka na ramo in stopil v vodo. Pa dete, to drobno in majčkeno dete, je postajalo vedno težje in težje, tako da ga je Krištof že komaj nesel.

Tretja. Mislil je, da bo že omaгал, tako je bilo težko.

Prva. In bi bil res omaгал, pa se je bal. Mislil si je: Zdaj naj omagam, pa bo utonilo tudi nedolžno dete, in jaz bom kriv smrti nedolžnega otroka.

Druga. Pa čutil je tudi neko moč, večjo kot jo je imel sicer. In tako je prenesel otroka na drugo stran.

Prva. To moč pa mu je dajalo to dete; zakaj to dete je bil Jezušček.

Druga. In ravno zato je bilo potem možu ime Krištof. To se pravi po naše: tisti, ki nosi Kristusa.

Tretja. Vidiš, tako je nosil Krištof Kristusa čez vodo, kakor ti tega dečka. — Pa srečno, moram iti.

Drugi dve. Jaz tudi, jaz tudi! No, pa z Bogom, Krištofek!

Četrty prizor.

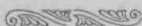
Janez s Tončkom.

Janez (med pripovedovanjem vedno bolj zamišljen. Ko ženske odidejo, se mu zjasni obraz in hrepeneče iztegne roke). O, da bi bil jaz tisti, ki nosi Kristusa! Srečni Krištof, ki si nosil

božje Dete na svojih rokah! O, da bi ga jaz nesel kdaj, da bi ga držal pri oltarju v sveti hostiji! O, da bi ga nosil v srca ljudi, ne bi omagal ne jaz, ne oni, ker vem, da bi sveto Dete vsem dajalo pomoči!

(Zastor počasi pade.)

(Konec prihodnjič.)

Komu?

Komu naj bodo prav posebno namenjene te-le besede? Komu je v teh-le dneh prav posebno častitati? Komu bomo v prihodnjih tednih vsi srečo voščili? . . . V duhu vidim, kako se vrste zdaj tu, zdaj tam v okrašeno župnijsko cerkev vrste belo oblečenih deklic, s šopki in belimi trakovi odičenih ljubkih dečkov. Kakšno slovesnost imajo? Kdo jih vabi? . . . Uganite! Ni treba dolgo premišljati; kaj ne, da ste že uganili! Jezus, najboljši prijatelj otrok, je povabil k angelski mizi dobre, pridne ter nedolžne dečke in deklice; Jezus sam hoče priti v njih drobna srčeca ter biti njih gost. In med to družbo prvo-obhajancev opazim prav mnogo čisto drobnih in majhnih prijateljčkov Jezusovih, ki se pa znajo modro, lepo in dostojno obnašati, kakor bi bili že odrasli junaki. Kdo pa je tem dovolil, da se smejo pridružiti četi izvoljencev Jezusovih? I kdo? Tisti sam, ki je rekel: »Pustite m a l e k meni! . . .« Jezus sam si želi pri obhajilni mizi prav takih malih, ki so nedolžni, ker hoče, da bi vsled te nebeške hrane tudi nedolžni o s t a l i. Pa tudi sveti oče Pij X. zahtevajo, da naj prejmo Jezusa v sv. obhajilu vsi otročiči, ki so že pri pameti in dovolj r a z u m n i. In nerazumni ali celó neumni naši otročiči ne marajo biti . . . Četudi hodijo šele malo časa v šolo, pa vendar že toliko lepega vedo o ljubem Bogu in o božjem Sinu Jezusu, ki prebiva tam na oltarju, v zlati hišici pod podobo belega kruha, ter pride pri sv. obhajilu v naša srca. Ko so čuli, da tudi majhni otročiči niso izključeni od te sreče, niso odnehali, dokler jim gospod katehet ni privolil in obljubil, da bodo tudi šli že letos k prvemu sv. obhajilu. O, kolika sreča zanje! Bog naj jim ohrani za zmerom to srečo in to dušno veselje! Eno reč bi pa prosil vse večje in manjše